כזקירא. קפילה: **סריכא.** שטעץ לפרניו בכותל שאין דרכו בכך ומשוטים הן: **אשו.** הסולת את הכעברה: **משוס חציו.** מיכו הכתוב לאיהו קעביד דהוי כזורק הן: **משוס ממונו.** כשורו וכורו שהזיקו. וקס"ד לאיכא ביניייהו כגון שהליק בגחלת שאינו שלו לרבי יוחנן מייב דאיכא הן ולר"ל פטור דלאו ממונו הוא: **הא לאו מכחו.** דאם מאליה הולכת ודולקת למרחוק: **הא לית ביה ממשא.** דשלהבת היא המזקת דאין לה ממש הלכך כי חייביה דאמרינא **משוס חציו הוא דחייביה:** **חציו דכלב משום** ח"ג אמאי חייב. דהוה ליה לרודות הלכך משלם ח"ג ואדם המדליק מש"ה מייב נ"ש שאין דין לרודות באדם: **לאו ממונו דבעל כלב הוא.** אלא דבעל חברה: **דאדייה אדויי.** שזרקו: **ועל מקום גחלת.** מקום שנפלה גחלת שם: **משלם חצי נזק.** לרורות הן והכלב עשאן. ליטעמא אחרינא דמשוה הוא: **ועל גדיש כוליה פטור.** דאשו משום ממונו והאי לאו ממונו הוא ולרורות ליכא למימר דהא ממקום גחלת ואילך דלקה אש מאליו. ומשום הכי אוקמה בדאדייה אדויי דאי אגחה עם הברה כי אורמיה לא מצי למימני ח"ג אמידי דאמקום גחלת חייב נזק שלם דאורמיה הוא ליטול חברה עם הגחלת: **ור' יוחנן.** דאמר אשו משום חציו מוקים לה בדאגחה כי אורמיה דעל חברה נ"ש דשן היא ואמקום גחלת נ"ש דאורמיה היא וכיליס עבד: **ואגדיש כוליה ח"נ.** דאליו דכלב הוא והייטו לרורות: **כירה.** כיח גדול: **כגר תנורה פטור.** שאינה הייתה ברה"ר לפרסומי ניסא[a]: **לאו ממונו דבעל גמל הוא.** אלא דתנוני: **במסכסכת אש כל הכירה.** שהגמל עוכר בפני כל הכירה ומסכסכו דהא ודאי הוי כולו כמקום גחלת אבל בעלמא שהאש הולכת ומאליה לאו חציו הן: **מסכסכת.** מדלקת: **בשעמדה.** עמד הגמל במקומו וסכסך את כל הכירה שהיתה חבילתו גדולה כנגד כל הכירה. והגמרא לא שבק לאסוקי למילתיה ופריכה: **כל שכן.** שהיה לו למהר ולהגהה שלא תסכסך: **בעמדה להטיל מימיה.** דאמוש הוא וסכסכה: ומעשה חלל אבל מקום היצוץ שלהבת אינו משמשתה ממשותו אינו בור ולא שור בור כדאמרינן בשור שנגח את הפרה (לקמן דף מח. ושם) תרי אינו כחיי מ"מ פשוט ליה לגמרא משום [b][איהו] דרשא דפטור על אש בהמתו דג' אמות נאמרו בשור ולא יותר: **במסכסכת** כל הכירה בולה. דהוי בולה מקום גחלת: **ואי** במסכסכת אמאי חייב. מנוני הכל גם בעל הגמל יתחייב עמו כיון שגם הוא פושע בנסכון אבל אי אגא מסכסכת ניחא ליה לאסוקי אדעתיה שיהא נר מכמון אבל כיון דאוקמיה במסכסכת אי אפשר שלא יראה הדליקה כיון שדולקת כל כך שמסכסכת כל הכירה דרך הילוכה והיה לו להרחיק ולמונעה מלהיות הולכת ומסכסכת אבל אין לפרש אמאי חייב מנוני בעל הגמל יתחייב הכל דהא לקמן (דף כג.) פריך וליחייב בעל הגחלת ואע"פ שבעל הכלב פשע גם בעל הגחלת יש לו להתחייב שלא שמר גחלתו ומשני כשעמדה כלומר לאו הילוכה אלא בעמדה במקום אחד והרבה כל כך במשאר שמסכסכת כל הכירה בעמידה ופריך דכ"ש חנוני פטור לאו פטור לגמרי אלא כלומר פטור מחלקו של בעל הגמל דיותר מסכסכת בעמידה משאילו היתה הולכת ועוברת בלי עיכוב ומשני כשעמדה להטיל מימיה דאמוש הוא בעמידה זו: דישא

והתניא הבלב. אמתניתין הו"מ למפרך אלא נטר עד דמייתי ברייתא ופריך אמרייהו: **דאפיך מיפך.** ואע"פ למ"ד מחילתו בפשיעה וסופו בתוכם [c][מייב] לחייב נ"ש דמחילתו בפשיעה דאורמיה וסופו בתוכם דאלו אורמיה וי"ל דלא אמר משום דמחילתו בפשיעה לגבי רגל לחייב נ"ש לגבי קרן דאפילו פושע גמור לענין קרן לא מייבתו תורה אלא חצי נזק דאי לאו הכי אדי שנכנס לחצר הניחן וטרף ואכל לחייב נ"ש דמחילתו בפשיעה לענין דריסה וכן כל קרן בחצר הניחן מחילתו בפשיעה לענין שן ורגל: **גדיא בסריכא.** שטעץ לפרניו בארץ וקופץ כמו הכלב ולא דמי לסרוכי וסליק [d]שנסקן בחבית עד שמגיע לגפת: **ועל הגדיש** ח"נ. ואע"ג דלגבי שולא בעיה לא מחייב עד דמסר לו שלהכת לר"ל ולר' יוחנן עד דמסר לו גוזאל פעמים שיש גחלת הרבה בחברה דהוה כמו מסר לו גוזאל לר"י ושלהבת לר"ל: **אשו** משום חציו. לא שיבעיר בעצמו הא אלא כל מקום שפשע ולא שמר גחלתו חציו מיבו: **אשו** משום ממונו. כלומר מיזד ממונו יש בו ולא שיהא האש שלו דאפילו הדליק באש של אחר חייב כדאמרינן בפ' הכונס (לקמן דף ט.) בכופף קמטו של חבירו בפני הדליקה ומטיא ברוח מצויה וגבי נן שיצא ממתא הפטים [e]אע"ג דמסתמא מפקיר ליה ועוד דאין לך אדם שיתחייב בדליקה שיפקיר הגחליס וידליק גדיש של חבירו ולא כפ"ה דפי' דאיכא ביניייהו דאדליק בגחלת שאין שלו: **רבי** יוחנן מ"ט לא אמר כר"ל. אע"ג דדרים טעמא דר' יוחנן מקראי הוה ליה לאוקמי קרא לדרשה אחריתי דסברא דרים לקים ל"ג קס"ד השתא דאמאן דאית ליה משוס חציו לית ליה משוס ממונו וקבעי היכא דכלו לו חציו אמאי לא מחייב משוס ממונו:

ממונו את ביה ממשא. אע"ג דבור לית ביה ממשא שחייבה תורה להבלו ולא לחבטו מ"מ ממונו כעין חציו שדרכו ליגך ולהזיק אית ביה ממשות ח"נ בור נמי משיב אית ביה ממשא דע"י ברייתא הבור משמרה ממשות של קרקע ולא אמרינן דבור אינו ממונו דהא השלהבת המזקת אין בה ממש להשטר כמו השור וכיוצא בו. ואקשי' על ריש לקיש מתני' הכלב שנטל את החברה והלך לגדיש כו' בשלמא ר' יוחנן כר' דאמר אשו משום חציו חיצי דכלב הן לפיכך חייב בעל הכלב אלא לר"ל דאמר משום ממונו האי אש לאו דבעל הכלב הוא [אלא] לבעל החברה הוא. יו"הראנרי לריבות"ינו ה"גא"הנים" בשמ"הרשה" דיו פ' ונ"ראה לנ"ו ב"ו פ"יבר"א ב"עיקרי ה"ד"יין ר"לפ"יכך נ"מנ"יענר"

והתניא הבלב והגדי שדלגו בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה [a] [f]פטורין תרגמא רב פפא [g]דאפיך מיפך כלבא בזקירא וגדיא בסריכא אי הכי אמאי פטורים [h]פטור מגזק שלם וחייבין בחצי נזק: הכלב שנטל: אתמר ר' יוחנן אמר [i]אשו משום חציו וריש לקיש אמר אשו משום ממונו וריש לקיש מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן אמר לך חציו מכחו קאזלי האי לא מכחו קאזיל ורבי יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש אמר לך ממונא אית ביה ממשא הא לית ביה ממשא תנן הכלב שנטל חברה כו' בשלמא למ"ד אשו משום חציו דכלב הוא אלא למ"ד אשו משום ממונו האי אש לאו ממונו דבעל כלב הוא אמר לך ריש לקיש הכא במאי עסקינן דאדייה אדויי דעל חברה משלם נזק שלם ועל מקום גחלת משלם חצי נזק ועל גדיש כולה פטור ורבי יוחנן [j]דאגחה אגוחי על חברה ועל מקום גחלת משלם נ"ש ועל הגדיש משלם חצי נזק תא שמע [k]גמל טעון פשתן ועבר ברשות הרבים נכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקו בנרו של חנווני והדליק את הבירה בעל גמל חייב הניח חנווני נרו מבחוץ חנווני חייב רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור בשלמא למ"ד אשו משום חציו חציו דגמל הוא אלא למ"ד משום ממונו האי אש לאו ממונא דבעל גמל הוא אמר לך ריש לקיש הכא במאי עסקינן [l]במסכסכת כל הבירה כולה אי הכי אימא סיפא אם הניח חנווני נרו מבחוץ חנווני חייב ואי במסכסכת אמאי חייב בשעמדה עמדה וסכסכה כ"ש דחנווני פטור ובעל גמל חייב אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב איקא הכא במאי עסקינן כגון שעמדה להטיל מימיה

רישא

מסורת הש"ס

a) עיין נס' ת"ת שנכנס חייבין. b) לקמן סב: שבת כח:. c) [שבת כח:]. d) [רש"ל]. e) [לעיל כ.]. f) לקמן סב:]. g) רש"ל.

הגהות הגר"א

[a] גמ' כין מלמטה למעלה פטורין. נ"ב נ"ל סת הר"ף והרמב"ם חייבין ומפרשים מרגמת ר"פ לקמיתא מ'. (ועיבהגר"א ס"ס ש"ן): [b] תוס' ד"ה ורבי יוחנן כו' דאי אמר כמו כו'. נ"ב וכ"ה הרמב"ם. ולא"ם נמיתן כ' מולק (ועבהגר"א סימן ש"ן ס"ק יג ונפי' שא"ב ס"ק כ'):

מוסף רש"י

והדליק את הבירה בעל גמל חייב. אלא היה לו להגדיל מחבילתו שתכנס לתוכו (שבת כא.). בגר חנוכה פטור. מנוי, שברשות פרסום מצוה המתה שם (שם).

רבינו חננאל

והתניא הכלב והגדי שדילגו בין כך ובין כך חייבין והרמתה דאפיך מפיך בלבא בסיקרא וגדיא בסריכא. פי' [a] דרך הגדי בסיקרא כדאמרינן [עירובין טז.] בדי שיזדקר הגדי בכת ראש והכלב בסיריכא בדאמרי' דלמא אתי למיסרך וכיון שדילגו בשינוי דלאו כי ארחייהו הוה ליה משונה וקיימ' לן משונה בחצר הניזק פטורה מנזק שלם וחייבים חצי נזק כרבנן. איתמר ר' יוחנן אמר אשו משום חציו כאלו בידיו מכה והוא המזיק בעצמו ודינו כדין אדם המזיק בעצמו. ריש לקיש אמר משום ממונו כלומר כמו שמתחייב בנזק שורו וכיוצא בו שחייב בהיזקו כך באשו דהא אינו הולך מכחו ומזיק אלא מכח הרוח וכל מה שחייב בנזקי ממונו חייב באשו ור' יוחנן אמר אינו ממונו דהא השלהבת המזקת אין בה ממש להשטר כמו השור וכיוצא בו. ואקשי' על ריש לקיש מתני' הכלב שנטל את החברה והלך לגדיש כו' בשלמא ר' יוחנן כר' דאמר אשו משום חציו חיצי דכלב הן לפיכך חייב בעל הכלב אלא לר"ל דאמר משום ממונו האי אש לאו דבעל הכלב הוא [אלא] לבעל החברה הוא. יו"הראנרי לריבות"ינו ה"גא"הנים" בשמ"הרשה" דיו פ' ונ"ראה לנ"ו ב"ו פ"יבר"א ב"עיקרי ה"ד"יין ר"לפ"יכך נ"מנ"יענר"

a) וכן גרס נ"כ בערוך ערך סקה.

עין משפט נר מצוה

נג א ב מיי' פ"ב מהל' מזק ממון הלכה מז סמג עשין סו טוש"ע מ"מ סי' שלז סעיף יב:
נד ג מיי' פי"ד מהלכות מזק ממון הלכה טו סמג עשין סו טוש"ע מ"מ סי' תיח סעיף ח:
נה ד מיי' שם פ"ב הלכה ח סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שלב:
נו ה ו מיי' שם פי"ד הלכה יג סמג שם טוש"ע מ"מ סי' תיח סעיף יב וכסג"ה וש"ע נמוק:

רבינו חננאל (המשך)

מ"לדבר' ל"א ב"ענ"ין הפ"ירו"ש ול"א ב"פ"רכ"א. ופריק ריש לקיש כגון דאדייה אדויי כלומר לא הנביה את החברה אלא בדרך דידוי הובאה אל הגדיש ולא יצתה הגחלת מחוקת בעליה ועל החברה משלם נזק שלם שזה דרכו לחטוף ולאכול ועל מקום הגחלת משלם חצי נזק שמעשה עשה בידים אבל משונה היא ומשונה בחצר הניזק חצי נזק כרבנן. ועל שאר הגדיש פטור שאינו ממון בעל הכלב שהרי לא עקר והניח לבעל הגחלת נמי לא מיתחייב דהא אוקימנא לקמן בששימר גחלתו והכלב חתר והנציאה. ור' יוחנן אמר אפי' אגחה אגוחי כגון שעקר והניח על החברה ועל מקום גחלת נזק שלם שורף הכלב לחטוף חברה בגחלת רבוקה ולאכול ועל שאר הגדיש חצי נזק דמשונה היא. ת"ש גמל טעון [פשתן] עובר ברה"ר וכו' בשלמי לרי יוחנן חציו של גמל הן אלא לריש לקיש לאו ממון בעל גמל הוא ופריק ר"ל במסכסכת כל הבירה. פירו' מסכסכת כגון [ליחכה] ניזו וסיכסכה אבניי שעמד הגמל והדליק כל הבירה בסיכסוך בעין חיכוך שנמצאת הדלקת כל הבירה כגון מקום גחלת בגדיש דלרבי הכל נזק שלם. ואקשי אהדין פירוקא סיפא דקתני ואם הניח חנוני נרו מבחוץ חנוני חייב ואי במסכסכת אמאי חנוני חייב. הגמל הזיק בידים ופריק בשעמדה. ואקשי כל שכן אם עמדה ומסכסכת ודאי היא הזיקה בידים חנוני אמאי חייב. ופרקי' אנוסה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com